

András: Pulóver, H&M;
nadrág, Nanushka; Eszter:
overall, Nanushka

A man with a beard and blue eyes, wearing a white cable-knit sweater, is embracing a woman with long, wavy reddish-brown hair and blue eyes, who is wearing a plaid shirt. They are outdoors, with a body of water and hills in the background. The lighting is warm, suggesting late afternoon or early morning.

CSEKE ESZTER
S. TAKÁCS ANDRÁS

MÉLYEN, A GYÖKEREKIG

HA VALAKIKET ÉRDEMES MEGKÉRDEZNI
ARRŐL, HOGY MILYEN VILÁGBAN ÉLÜNK
ÉPPEN, ÉS HOGY EBBEN HOGYAN LEHET JÖL
ÉLNI, AZOK ŐK KETTEN. GÁZÁTÓL ETIÓPIÁ-
IG, EDITH EVA EGERTŐL CHARLIE GUNNIG
AZ ON THE SPOT RIORTERPÁRJÁVAL.

ELLE Interjú

Eszter: Felső és felszer,
Eszter snájátja,
nadrág, CATO, András: Ing, F&F,
póló, H&M, nadrág, COS

ELE: András egyik első, tizenhét évesen készített dokumentumfilmjében Sting azt tanácsolta, hogy „járjátok be a világot, aztán térjete haza a gyökereitekhez”.

A Dunakanyar már ez a szakasz az életetekben?

S. TAKÁCS ANDRÁS: El is felejtettem, hogy Sting ezt mondta nekem, de tényleg ezt csináljuk. Ahogy egyre többet utazunk, egyre inkább felértékelődött bennünk az, ami itthon várt minket: az otthon, az anyanyelv és egy nagyon szoros családi kör. Ma már fel sem merül, hogy külföldön éljünk.

CSEKE ESZTER: Pedig mi tényleg azok a gyerekek voltunk, akik külföldön képzelték el az életüket. Andriással ellentétben nekem Budapesten is gyökereket kellett éresztenem. Tíz éves korom óta, ahogy a családdal átjöttünk Kolozsvárról, végig költöztünk Magyarországot Devecsertől Farkasgyepűn és Várpalotán át Budapestig. Majd az On the Spottal minél többfelé jártunk, annál rövidebb lett azoknak a listájának a listája, ahol el tudtuk képzelni az életünket. Aztán ahogy családdá váltunk, itthon telepedtünk le.

S. T. A.: Az elmúlt tíz évből ötöt külföldön töltöttünk, helyenként már-már világpolgárnak érezhettük volna magunkat. De a sok utazás közben egyre inkább hazataláltunk. A Dunakanyar csodás hely, köszönnek egymásnak az emberek az utcán, de még Budapest is egy viszonylag zöld város, nem túl kicsi, nem túl nagy. A természet valódi közelsége olyan fontossá vált nekünk, hogy Londonban vagy New Yorkban ma már nem tudnánk elképzelni az életünket.

ELLE: Az elmúlt tíz évben tényleg bejártátok a világ leggazdagabb és legszegényebb országait, a hagyományos demokráciáktól a törzsi szerveződésű társadalmakig. A legszabadabbnak hol éreztétek magatokat?

CS. E.: Én egy országban vagy rendszerben sem éreztem olyan szabadnak magam, mint a természetben. Legyen az az afrikai szavanna, Patagónia hegyei vagy a Pilis.

S. T. A.: Az Indiai-óceánon van egy kis trópusi sziget, ahol mindenki mezítláb jár. Banális, de mezítláb az óceánparti homokban szinte a sejtjeidben érzem a szabadságot. És per-

sze vannak olyan helyzetek, amikor felszáll veled a repülő, és megkönnyebbülsz. Például Burmában, ahol a frissen szabadult politikai fogollyal készített interjúkat úgy kellett kicsempésznünk az országból, vagy amikor a Gáza-i övezetben a palesztin segítőink elkísértek minket a határig, majd nézték, ahogyan mi szabadon távoztunk, miközben ők nem léphetnek ki onnan. És ott van az USA, ez az erős és gazdag demokrácia, ahol a legkevésbé sem érzed magad szabadnak, olyan mértékben vagy a fogyasztói társadalom foglya – mi legalábbis mindig így látjuk, keleten, nyugaton, középen meg aztán végképp...

CS. E.: De ha már nem vonulhatunk ki a természetbe, és mindenképp civilizált szerveződésekben kell élnünk, akkor a lehetőséget én a kis közösségek építésében, egymás támogatásában látom. Nagyban meg tegyünk azért, hogy minél szabadabban élhessünk, és ne válasszunk meg vezetőknél ideológiákat.

S. T. A.: Edith Eva Eger és dr. Máté Gábor egyébként nagyon hasonlóan fogalmazták meg nekünk azt, hogy a szabadság soha nem egy rendszerből fakad, hanem saját magadból – hogy hogyan reagálsz rá. Mert sokszor pont egy elnyomó környezetben tudod meghozni a legszabadabb döntéseket, amelyek aztán elképesztő belső töltetet adhatnak egy egész életre.

CS. E.: És amik aztán generációkon át öröklődnek, ahogy én is tovább viszem azt, ahogy a családom a Ceausescu-rendszert hátrahagyva kezdett Magyarországon új életet. Az ilyesmitől más lesz az ember tartása, máshogy határozza meg a középpontját.

ELLE: Milyen élményeid vannak ezekről az évekről?

CS. E.: Elvették az áramot, sokszor nem volt melegvíz, de akkor melegítettünk egy lábosban, és világítottunk gyertyával. Viszont nem éhezünk, mert apu-

kám orvosként sokszor kapott háztáji élelmiszert a falvakból, amelyből aztán másoknak is adtunk.

ELLE: Eléggyé különböző a családi háttértek, ehhez képest mennyire volt hasonló a bennetek lévő *drive*, amely kellett ehhez a szakmához?

CS. E.: Ez egy nagyon komplex kérdés, de nekem biztosan szerepet játszottak benne ezek a diktatúrában töltött évek, majd a sok költözés, vagyis a jég hátán is megélünk tapasztalata. Az is biztos, hogy a világ megismerésének vágya nagyon korán a mániámmá vált. Még a Három kívánság című műsornak is írtam egy levelet, hogy vigyenek el Fekete-Afrikába, mert olvastam a szegény, felfűvódott hasú gyerekekről. De nem válaszoltak.

S. T. A.: Én Frei Tamásnak írtam gyerekkoromban, hogy ne csináljon olyan durva adásokat, mert a szüleim nem

A SZABADSÁG NEM EGY RENDSZERBŐL FAKAD, HANEM SA- JÁT MAGADBŐL – HOGY HOGYAN REAGÁLSZ RÁ

engedik, hogy nézzem, és visszaírt, hogy majd próbál jobban odafigyelni a témaválasztásaira... Tízévesen láttam egy riportot az entebbei túsdrámáról, amely teljesen a hatalmába kerített, és nagyjából azóta foglalkoztat, hogyan lehet történeteket mesélni a világ különféle pontjairól.

ELLE: És már az is látszott egészen a korai évektől, hogy a magabiztossággal sem lesz problémátok. Ez az eredendő önbizalom honnan jön nálatok?

S. T. A.: Itt most egyszerre kellene beszélnünk a belső családi dinamikák áldásairól és átkairól, de ez nagyon messzire vezetne... Mindenesetre amikor én tizenhat évesen kitaláltam, hogy írok egy interjúkötetet, amelyben többek között Vitray Tamással és Jancsó Miklóssal fogok beszélgetni, a szüleim nem kiröhögtek, hanem apukám segített nyomdát találni.

CS. E.: Másképpen, de velem is nagyon támogató volt a család, akár színházat rendeztem, akár újságot csináltam. Andriszal mindkettőnknek egyfajta csodagyerekstátusza volt a családjában, és nem pontosan tudjuk, hogy miért.

ELLE: Aztán a csodagyerekek évfolyamtársakból munkatársak, majd szerelmespár lettek. A forgatásokon, különösen a veszélyesebb zónákban, a munkamegosztásban kiéleződnek valamelyest a hagyományos férfi-női szerepek?

S. T. A.: Itthon is kiéleződnek: én rakok tüzet, Eszter pedig főz, és gondozza a kertet...

CS. E.: Mert ez véletlenül így alakult, de lehetne fordítva is, én is tudok tüzet rakni, és lehetne a te hobbid is a főzés!

S. T. A.: Jó, de Afganisztánban az éjszakai bevetésre én mentem el.

CS. E.: De a humvee konvojjal meg én mentem fel velük a bázisra, a pakisztáni határhoz, pedig nők oda nem is mehettek.

ELLE: Rendben, mást kérdezek. A filmjeitek listáját elnézve láthatóan a kemény, harcias témáktól az érzékenyebbek felé mozdultatok el. Ez szándékos volt?

CS. E.: A témáink egyre organikusabban jöttek. A karrierünk elején még az hajtott minket, hogy eljussunk a világ legizgalmasabb helyeire, majd ahogy család lettünk, inkább az a kérdés érdekelt, hogy hogyan lehet normálisabban élni. Például, hogy különböző kultúrákban, milyen szülési rítusok vannak, és hogyan határozza meg az életedet, hogy milyen körülmények között – és persze hova – születesz.

S. T. A.: Ebből nőtt ki Az ellenség gyermekei című On the Spot évad, olyan emberekről, akik traumatikus történelmi helyzetekben születtek, a vietnámi háborútól egy észak-koreai fogolytáborig. Januárban mutatjuk be az első, nemzetközi koprodukcióban készült dokumentumfilmünket, az egyetlen olyan zsidó nőről, aki a felszabadítás előtt született Auschwitzban, és élve került ki onnan. A film arról szól,

hogy az ő traumája hogyan öröklődött, és ez a milyen hatással volt a lányával való kapcsolatára – de erről egyelőre nem szeretnénk többet elárulni.

ELLE: Abban lehet rutint szerezni, hogy a riporter ne vonódjon be túlságosan érzelmileg a drámai történetekbe?

CS. E.: Persze, eleinte teljesen belevetettük magunkat érzelmileg is, aztán megtanultuk, hogy...

S. T. A.: Nem lehet minden történetbe beledögleni. Ebben például sokat segít a kamera is, amely eleve eltávolít a valós történetstől.

CS. E.: A női körülmételést máshogyan nem tudtam volna végignézni, ott szinte rátapadtam a kijelzőre.

S. T. A.: Egy készülő filmünk részben a rákgyógyításról szól, emiatt forgattunk egy isztambuli kemoterápiás klinikán, ezt sem bírtuk volna ki, ha nem riporterként vagyunk jelen.

CS. E.: Én biztosan nem. Anyukám kilenc évvel ezelőtt rákban halt meg, ezután még csak gondolni sem tudtam erre a betegsége, és senki nem tudott volna rávenni, hogy ebben a témában elmélyedjek. Most eljött az ideje, és a forgatás felért egy terápiával.

ELLE: Spirituális megéléseitek voltak az utazások során?

S. T. A.: Mivel az apám lelkész, én abban a tudatban nőttem fel, hogy valaki mindig figyel és vigyáz rám, akihez imádkozhatok, és ez nagyon erős alapot adott. Afganisztánban is ott volt a 91. zsoltár a fázsebemben, mert közben azért rendszeren be voltam tojva. Amikor viszont mágikusan szép természeti helyeken járunk, és teljesen lekapcsolódunk a világhálóról, akkor mindig közelebb kerülünk önmagunkhoz, egymáshoz, Istenhez. Ezáltal én el is távolodtam kicsit a vallás formalitásától, és inkább a mindennapi megéléseit keresem.

CS. E.: Az én hitem mindig is nagyon személyes és vallásoktól független volt,

és ez még inkább így lett, amikor minden egyes vallásnak közelről láttam a romboló radikalizmusát is, legyenek azok a Kalasnyikovjaikat rázó palesztin férfiak egy temetésen vagy a gyűlölettel teli izraeli telepesek Ciszjordániában, de a buddhisták között is vannak kifejezetten erőszakos csoportok.

ELLE: És nem féltek? – kérdezik ilyenkor egy emberként az On the Spot nézői. De tényleg, változott a félelemérzetetek az élményeitek hatására?

CS. E.: Már kamaszkoromban is elég vakmerő voltam, fessegettem a határait, és a kíváncsiságom azóta is mindig erősebb volt annál, mint hogy a veszély miatt ne utazzak el valahova. De amikor megszületett a fiunk, nálam is megjelent az a halálfélelem, amelyről sok anya beszámol: a félelem, hogy mostantól felelős vagyok a gyerekemért az

ELEINTE BELEVETET- TÜK MAGUNKAT ÉRZELMILEG IS, AZ- TÁN MEGTANULTUK, HOGY NEM LEHET MINDEN TÖRTÉNET- BE BELEDÖGLENI

életben maradásommal. Talán ez a konkrét halálfélelem nélküli létezés hiányzik egyedül a korábbi életemből.

S. T. A.: A fiunk születése előtt Geréb Ági adta a kezünkbe Jeanne Liedloff amerikai antropológusnő *Az elveszett boldogság* nyomában című könyvét, amely azt vizsgálta, mitől olyan kiegyensúlyozottak a venezuelai indiánok. A könyv a kötődés kialakulásáról szól, kezdve azzal, hogy a csecsemőt mindenhol magukkal viszik a hordozókendőben, sosem hagyják egyedül... Az afrikai törzseknél pedig azt láttuk, hogy a kisgyerekek machetékkel szaladgálnak, mégsem történik baleset. Nincs az az állandó, bénító túlfeltés. Ezt próbáltuk is ellesni tőlük, mert megértettük, hogy ha azt mondjuk egy kisgyerekeknek, „le ne ess”, valójában pontosan érzi, hogy azt várjuk tőle, hogy mikor esik már le, és minden biztonnyal le is fog esni.

ELLE: Él még egy gyerek a világon, akiért felelősséget vállaltatok: egy etióp törzsben a kamerátok előtt született meg az a lány, aki a tiszteletetekre az Esther nevet kapta, és akinek anyagilag vállaltátok a későbbi taníttatását. Beavatkozni az alanyaitok életébe, felelősséget vállalni értük – ebben hol húzzátok meg a határt?

S. T. A.: Esther taníttatása nem a mi ötletünk volt, hanem az apuka vetette fel, hogy ha álljuk a költségeit, megengedi a lányának, hogy tanuljon – első lányként a törzsből. Nálunk is alapszabály, hogy a film kedvéért nem avatkozunk be a történesekbe, de ha valaki azután kér segítséget, hogy letettük a kamerát, az már egy másik helyzet.

CS. E.: Voltak azért kudarcos sztorijaink is. Johannesburgban nagyon megszerettünk egy Charlie Gun nevű kábítószeres gengszterfiút, aki éppen a határán volt annak, hogy végleg kicsússzon a lába alól a talaj, ezért az anyukája azt kérte, hogy juttassuk be egy elvonóra. Bement az intézetbe, kirabolta, és megszökött. Nem tudtunk neki messziről jól segíteni. És forgatás közben sem tudsz mindig csupán megfigyelő maradni, a szülő nőknek egy idő után ösztönösen segítettem: az egyik kezemmel szorítottam a kamerát, a másikkal a nő kezét, aztán meg már a kamerát is letettem, és masszíroztam a derekukat.

ELLE: Látna ezeket a periférián zajló, rettenetes jelenségeket néha nem relativizálódnak bennetek a nyugati világ problémái, vagy nem mosolyogjátok meg azok megoldása-it? Mert ezekhez képest mondjuk egy Twitteren zajló, végtelen pc-vita...

S. T. A.: Nem tudom, hányan tudják például, hogy Mauritániában máig azokat a férfiakat tartják rabszolgasorban, akiknek egy árnyalattal halványabb a bőrszínük. És amikor azt olvasom, hogy Bécsben átnevezik a Szerecsen Patikát, akkor azt gondolom, hogy nem a megfelelő helyen keressük a megoldásokat.

CS. E.: Mondok én is két példát. Két évet éltem Amerikában, Indiana államban, és amikor húszévesen megérkeztem, döb-bentem tapasztaltam, hogy amíg a fehérek lakta kerületekből este 11 óra után is indultak buszok a belvárosba, a feketék által lakott gettóból 7 után már egy sem. Nem mondták azt a feketéknek, hogy nem jöhettek, csak hát sorry, nincs mi-

vel. Aztán ott volt az a kedves lány Indiában, aki azt mesélte, hogy mivel egy kicsit sötétebb bőrszínnel született a testvére-inél, az anyja megtagadta őt: nem kapott anyatejet, szeretetet – számkivetett lett. A rasszizmusnak ilyen szintű jelenlétét látva sokszor én sem tudom eléggé komolyan venni ezeket a pc-vitákat. És persze ledönthetjük Amerikában Kolumbusz Kristóf szobrát, de attól még ezek a jelenségek sajnos ott maradnak, mélyen a porusokban.

ELLE: Végül is jobb vagy rosszabb helynek látjátok most a világot, mint tíz éve?

CS. E.: Egyre több a hasonló történet, az emberi szenvedés és igazságtalanság különböző aspektusai ismétlődnek. A kaszttrendszer és az ameri-

kai Közép-Nyugat társadalma nagyon különbözik egymástól, mégis ugyanazok a sémáik. Ahogy a nők elnyomása sem mérséklődött olyan nagyon sokat. De bármilyen katasztrófa közepette a világon mindenhol jelen van a humorérzék és a segítségnyújtás is. Csodálatos megfigyelni az emberek regenerálódó képességét: még csak tegnap ért véget a háború, és a következő napon már labdajátékkal és vattacukorral sétálgatnak a Gázai övezet utcáin. Szóval a világot járva kissé kiábrándultabbak lettünk, de az életörömről sosem veszítettük el.

PATAKFALVI DÓRA

